

VALDEMAR LOVGIVER (LEGIFER)

Holbergs Dannemarks Riges Historie, første bind, 1856 (1732), side 207ff.

Endeligen maa til denne Konges Histories Slutning meldes noget om de Love, han har udgivet, hvilke have giordt ham ligesaa berømmelig som hans Seiervindinger. Den Danske Rætt havde for de Waldemarers Tiid kun været af liden Anseelse og ligesom u=bekjendt indtil den af Waldemaro 1 blev giordt meere bekjendt og anseelig, i det han publicerede de Skaanske og Siællandske Love. Men [s. 207 til 208] denne, nemlig Wald. 2, overgik alle sine Forfædre i at give nyttige Love og Forordninger. Hvitfeld melder om adskillige af hans Forordninger, som bleve udgivne førend den Jydske Lovs Publication, hvilke Forordninger, han siger, findes udi den Skaanske Rætt. Men det, som gjorde denne Konge meest berømmelig, var den Jydske Lovs Forfattelse, hvorved han med et besynderligt Navn har fortient at kaldes den Danske Lovgiver; blant denne Lovs Forfattere Nævnes besynderligen Bisp Gunner af Wiborg forudm Abbed udi Em Kloster, som døde 1240. Historien til den Jydske Lovs Publication beskriver Hvitfeld udi Waldem. 2 Levnet saaledes: Anno 1240, da Kong Waldemar regierede udi god Fred og Roelighed, og fornåm den store U=samdrægtighed, som var imellem Indbyggerne, eftersom de ikke kunde komme overeens udi Domme og Rettergange; thi mange vilde, at Sagerne skulde dømmes efter den Keyserlige Rætt, hvilket da var meget brugeligt her udi Riget formedelst adskillige fremmede Lærde Mænd, som vare komne til Dannemark.

Der fandtes ogsaa andre her udi Riget, som hængte ved de gamle Kongelige Haandfæstninger samt

Slotsruinen i Vordingborg. Borgen har navn efter øen Oringe (Warthung), der betyder 'øen ved bredden' (ses øverst). Samlingssted for ledingsflåden.

ældgamle Skikke og Sædvaner: hvorudover den gode Waldemar stævnedet et almindeligt Mode til Vordingborg (Vid. Chron. Sialand. Pag. 64 hvor Wordingborg kaldes Orthingborg.), hvor der mødte 3 af hans Søner, Erik, Abel og Christopher, Uffo Erke=Bispen af Lund tillige med andre Bisper, Rigets Raad med de fornemste Adelsmænd, og da udi alles Forsamling lod han forfatte den Jydske Rætt, som vi endnu bruge, og da han havde publiceret samme Lov, og alle med Eed den havde bekræftet, lod han strax forbrænde alle gamle Love og Sædvaner, som stridede mod samme Rætt. Angaaende de Skaanske og Siællandske Love, som hans Fader Kong Wald. 1 havde givet, dem lod han blive ved sit Værd, efterdi dette Rige, som under adskillige Konger tilforn var deelt, ikke saa hastig kunde bringes til at leve efter en Lov; thi det var da vanskeligere end nu at befatte det heele Rige under en almindelig Rætt.

Formedelst denne Gierning bliver Kong Waldemar af os høyligen berømmet og anseet. Hermed stemmer overeens den Siællandske Krønike, som siger: Udi dette Aar nemlig 1240 publicerede Kong Waldemar den Jydske Lov og lod den sammenskrive udi den Danske Bog, hvilken Bog begynder saaledes: Mæth Lagh skal man Land byggia. Samme Lov overgik alle andre Danske Love udi Maaden at fuldføre en Sag og at dømme i Tvistighed, og florerede længe uden Forandring ikke allene udi heele Jylland og Slesvig, men endog i Holsteen, Fyen og andre Provincier indtil adskilligt derudi blev forbedret ved Christiani 3 Recess, og til den endeligen blev afskaffet ved Christiani 5 store Lov=Bog, dog udi Slesvig tages den endnu udi Agt. Man kand klarligen see, at mange Ting udi denne Lov ere tagne af den Saxiske Rætt eller den saa kaldte Saxen Spiegel; Den er oversatt paa adskillige Sprog nemlig paa Neder=Saxisk,

paa Latin, paa nu brugelig Dansk og paa Høy=Tydsk. [s. 208 til 209]

Til denne Lovs Oplysning ere ogsaa giordte adskillige Commentarier, som Thord Degns Artikke, hvilke ere de ældste og begynde saaledes: Artikke og Lovens Forbedring som lille Thord Degn har sammensatt efter gode Mænds Tykke, confirmerede af Kong Waldemar (Uden tvil Wald. 3). Derefter følger Ekkenbergs Repertorium [1603], indeholdende Forklaring over de mørke og u=forstaaelige Ord, som findes udi samme Lov, Veiles Glossarium Juridicum, item den Norske Canceler Bielke, som har skrevet paa Vers de fornemste Contenta af den Danske og Norske Rætt, og derudi forklaret Juridiske Terminos.

Denne store Konge afskaffede og allerførst den Misbrug med Jærn=Byrd; thi der findes i en af hans Forordninger, som er føied til den Skaanske Rett, at man i Steden for Jærn=Byrd skal bruge Vidner. Saa at man kand regne den ordentlige Procetzion in jure fra Wald. 2; thi tilforn var her brugelig Duell eller Ene=Kamp, hvorved een beviisede sin U=skyldighed: siden den Maade at bære gloende Jærn, som kaldtes GUDs Dom og var brugelig fast i alle Christne Lande, og findes udi den Skaanske Lov en vitløffigt Beskrivelse derover, og paa hvor mange Maader saadant gloende Jærn skulde bæres.

[Afsnit om falskmøntneri og den nye fremgangsmåde ved den lovlige udmøntning, nemlig:] at den tilforn brugte Rommerske Fransøse Præg fra Canuti Magni Tiid blev afskaffet, og runde eller Munke Bogstave i dens Sted indførte.

Ludvig Holberg

FRA ADOLF 1. TIL CHRISTIAN 1.

Sønderjyllands historikeren Hans V. Gregersen (1920-2006) fik i 1981 udgivet værket 'Slesvig og Holsten før 1830' (487 sider). Her finder man på side 473 en slægtsliste med overskriften 'De holstenske grever af huset Schauenburg' (Schaumburg). Listen opregner 'regerende grever', hvor søn afløser far. Den starter med Adolf 1., der i 1111 udnævnes til greve nord for Elben (Nordalbingia) af den saksiske konge. Derefter følger Adolf 2., Adolf 3. og Adolf 4. Sidstnævnte afløses af Gerhard 1., og da dennes søn, Gerhard 2., dør 1312, afløses han af sin brorsøn Gerhard 3., i dansk sammenhæng kaldet 'grev Gert' eller 'den kullede greve' (d. 1340). Denne efterfølges af sønnen Heinrich 2. (d. 1384), denne igen af sønnen Gerhard 6. (d. 1404) (Gerhard 4. og 5. optrådte i andre grene af familien). En datter af Gerhard 6. hed Hellowig og var gift med Diedrich af Oldenburg. Deres ældste søn

Christian (d. 1481) havde en bror, der hed Moritz (d. 1484), og en anden bror, der hed Gerhard (d. 1500). Det danske rigsråd valgte nævnte Christian til konge i Danmark i 1448, og derefter har den kullede greves efterslægt beklædt det formelt højeste embede i Danmark. Frøet til den senere danske mega-tragedie var dermed lagt til spiring inden for landets grænser. Først blev den danske regering (rigsrådet) sat ud af spillet, efterhånden som de tyske konger i København havde konsolideret sig, dernæst blev landet masakreret ved overdragelsen af det østlige Danmark til svensk herredømme, mens de tyske kongers 'hjemland' Holsten m.v. gik fri. Derefter blev de bedst uddannede og indfødte danske slægter frataget deres indflydelse på den 'danske' regering, da enmands-diktaturet (enevælden) indførtes. Herefter fulgte flere hundrede års kryberier for tysker-

Schauenburg i Weserbergland

magten på slottet i København med censur, trykkeriforbud, fængslinger osv. osv. Skånelandene blev samtidig skrevet ud af Danmarks historie - til stor tilfredshed for de 'svenske' magthavere i Skaane, Halland og Blekinge (Blegind). Da så endelig den sidste af 'oldenburgerne' (et dæknavn) døde barnløs, bestemtes det, at der også fremover skulle sidde efterkommere af den kullede greve i Danmarks formelt højeste embede. Embedsværket fortsatte samtidig 'traditionerne' fra ene-vældens tid - og gør det stadig. Skaane var og forblev terra

incognita. Undervisningsvæsenet, herunder universitetet, holdt sig (med få aktværdige undtagelser) langt væk fra at beskæftige sig med Danmarks historie for 1658 øst for Øresund og åbnede derved sluserne for svensk historieforfalskning, hvor Skånelandene kaldes Södra Götaland eller Sydsverige, og fortiden i dette område (stenalder, bronzealder, jernalder m.v.) inddrages som en del af den 'glorværdige svenske fortid' - uden protester fra 'dansk' side, og da slet ikke fra 'kongehusets' side. Det er der en forklaring på (se ovenfor), og den er ikke køn *kjh*